

JAANIKU

NOORUS- MAA

* STOCKHOLMI EESTIALGKOO LI
VI KLASSI AJAKIRI NR 4 1949 *
JAANIKUU

Ühel päeval tuli Tõhna külla ime-
lik poiss. Ta kandis vanu kulunud kitsaid
ja vormist läinud pükse. Pluus oli suurte ruu-
tudega ning kireva värviline. Peas kandis
ta tumedat soni paiguti silmile vajunud. Noka
ääre all aga piilusid kaks väikest aga sõra-
vat silma. Käed olid surutud küünarnukide-
ni püksitaskuisesse.

Ta tuli kohta otsima. Pamp üle öla, käis
talust tallu ja pakkus ennast karjaseks. Oli sügi-
se poolne aeg. Vanad talumehed vaatasid uu-
distades võõrast, aga keegi ei vajanud teda.
Kõigil olid oma karjased juba kevadest saadik ja
praegu, kus varsti aeg mõtlema hakkata loomade
koju jätmise peale — ei, praegu ei ole vaja. Aga
tulgu järgmisel kevadel, küll siis saab.

Vana „Jaagu“ peremeeski siis arutas nii
ja teisiti. Temal küll oma poiss omal kohal, aga
praegu on teisigi töid küllalt ja kui poiss nii tra-
gi ka teiste tööde peale on, nagu ta ise kiidab,

tulgu siis pealegi! Ega tal leivast puudu tule — jätkub omale ja teiselegi. Aga rohkemgi huvitas poiss „Jaagu“ peremeest. Kehva inimese laps näis ta olevat. Ja miks siis poiss jaakseb nii hilisel aastajaal ringi ilma tööta, kui igal pool varem tööd külluses oli.

Selleks kutsus ta poisi tahokambri ja pani ta oma vastu istuma. Siis algas küsitelu: kust ta tuleb ja miks ta hulgub.

Poiss oli võtnud mütsi peast. Ta mustad salkus juuksed langesid nüüd iga ilma kaare poole.

„Mu nimi on Jüri. Ma tulen ühest rannakülast. See on umbes sealpool, kuhu loojub päike“, ja ta osutas läbi akna loojeneva päikese suunas, mis veel näha oli. Ja loojenev veripunane päikesekehtas, mis oli juba vajumas vana veski ja kuusetulka taha, tõusis nagu imetades veel korraks kõrgemale, otsekui tahuks vadata, kas tõesti teda nimetati ja paistis veel täie ketkana üle küla, punetas läbi akna talukambrisse ning valgustas selgesti julustaja nägu, kes jätkas: „Seal, kus meri murnud kiiluna masse ja moodustanud väikese lahe. Selle lahe äärses külas olin ma karjapoisiks. See töö ei olnud mulle kerge, sest suur oli seal kari. Ma olin tüdinanud sellest alalisest üksluisest elust ja unistasin tihti karjaga üksi alles seikluste järele. Ja kui kunagi istusin peale korda kojulaskmist üksinda rannal suurel kivil oma

4

mure mõtetega - ees tasa kohiseb, loksuv ja mühav veleväli. Suure ja võimsana tundus ta mulle oma piiritu vaateväljaga. Seal ma istusin ja sinna tuli ka minu sõber Väino ning ka tema jäi seisma mu selja taha ja vaatas merele lausumata ühtegi sõna. Ma ei teadnud mida ta sel hetkel mõttes võitundis, kuid ma ei saanud oma vaistule vastu panna, et ma teda usaldada võin ja ma pühendasin teda oma kavadesse. Mul oli kava minna - ära sõita paadiga üle selle kohiseva mere sinna kust paistsid hallikas sinakasse viirgu kaduvad kontuurid ülal taevavarannal. Need olid saared. Väikesed, tühjad asustamata saared. Tahtsin minna ja elada nagu seda tegi kunagi Robinson Crusoe, ehitada oon ja elada rahu - olla oma peremees. Sõber sai mul kohe vaimustatud ja nüüd arutasime tihti sellest kõigest.

Ja ühel öhtul, kui meri eeldas tormi ja üksikud järsemad tuulepuhangud hoo-
gudene üle maa puhusid, sasisid lehispuis
vihisesid kuuseladvus ja keerutasid tujukalt
tühjadel lagentikel tolmu ja prahti vastu tae-
vast, kui viljapõllud loogudena lainetasid
ning kui vihmapiilved rebenesid ja sadas
esimene rabin vihma, siis heiskasime pur-
je ja purjetasime avamerele, sihiks samad
kontuurid mis aga nüüd nähtamatult meie
teel asusid.

Ma asusin roolima ja Väino ees otsas
püüdis seletada sõidu koosi.

See sõit ei unune.

Valge-harjalised lainemassid tõusid jova-
jusid. Kui esimene laine vaevalt jõudnud
langeda, tõusis samas uus püüdes veel
kõrgemale tõusta. See võtlus kõrgusse kes-
tis tõpmata.

Pimedus ei olnud aga veel täielik.

Veel sõudis lillakassinine eha kate üle vete-
väljade. Ja veel paistis loojunud päikesest
tekkinud värvivööndid lääne taevas. Lõp-
puks kadusid needki. Jäi ainult must hal-
lide kihutavate pilvedega taeva-võlv ja tu-
me mustjasroheline õudne ning masen-
dav piirity valge täppiline meri. Vahel har-
va vabanes kuu pilveserva alt ja heitis heit-
levaid varje veepinnale. Kuid peagi haa-
ras uus ja suurem pilv ta oma kaisutesse.
Ja jälle valitses pimedus uluva, kohiseva
oigava ja vinguva muusika saatel. Vahete-
vahel murdus laineharjult vett üle parda
ja Väino pidi käima seda aeg-ajalt välja-
loopimas.

Me olime nii sõitnud hulk aega.

Silm ei seletanud palju. Hirm hiilis sellest
rinda. Esiti paisus südames mingi eba-
määrane klump, mis aina paisus. Tõusis
kõrini - ängistas. Ja erilise selgusega

6
tundsin ma seda suurt hädahoitu kogu sel-
les suuruses . Ma ei mõistnud seda arvesta-
da , kui tulime sellele retkele , arvates , lootes
oma kogemusile seoses igapäevase eluga
rannakülas . Aga nüüd ? Hing hüüdis appi,
tungivalt , sõnatult . Ja palus andestust oma
väärsammu üle . Rahutu meri näis võtvat
aina hoogu — ning seda võis nimetada
nüüd juba tormiks . Väino oli tulnud ees-
otsast ja viskas nüüd pidevalt vett , mida oli
kogunenud üsna ohtrasti ja aina laigatas
juurde .

Äkki kui merepõhjast kerkis meile ette
midagi suurt , tumedat , määratult . Karjata-
sin . Hetk hiljem aga naersime suure hää-
lega — see oligi viimane hirm sel ööl .

Meie ees seisis metsaga kaetud saa-
reke . Purjetasime täies hoos järsu nõksatu-
saga kinni liivasele kaldale . Viivu hiljem oli
meil puri maha võetud , paat üles tõmmatud
nii kaugele kui jõud jaksas , paadist tross
ümber lähedal oleva kivi sedud . Väsimus
oli suur . Vaevalt aadrudele heitnud kui juba
magasime . Jah , seda korda oli uni tõesti
kerge tulema . Homikul , kui punane ratas
ennast idataevast aeglaselt üles upitas ja
oma esimesed kiired üle maa ja mere
saatis ning uut algavat päeva kuulutas , oli
tuul raugenud ja meri peaaegu lainelokseta .

7
Ringi vaadates selgus, et olime oma kur-
sist kõrvale kaldunud ja ühele mandriga
ühendatud maaninale jõudnud. Tundsin,
et mul mingit lusti ei olnud seda seiklust
jätkata. Huvi saarte vastu oli kadunud.

Seda sai aruka mu sõber, saime aru as-
ja mõttetusest ja imestasime oma läbiviida-
matute unistuste naiivset mõtet. Väino otsus-
tas pöörduda tagasi oma isakodu ja jäi oo-
tama tuult. Mind aga ei oodanud säätk keegi
Tean, et keegi ei võta vastu karjapoissi, kes
kibedal töö ajal sääred teeb ja kõik Jumala
hooleks jätab. Võtsin siis pambu ja tulin õnne
otsima mujalt."

Pambul Olu

Kevad ja Noorus.

Oli ilus kevadine päev. Päike saadab oma kuldsed kiired üle väikese küla. Puud seisavad rohelistena ja nende haljatel okstel laulavad esimesed kevadlinnud. Kõrgematel kohtadel ja küngastel on ka esimesi kevadlilli näha.

Puude vahelt vilksatab midagi punast, ja esile ilmub väike tütarlaps kuldkollaste lokkidega ja lühike punane kleit seljas. Ta kükkitab süa ja sinna, nopib ühe lille siit ja teiselt seal. Ta kuulatab lindude svistamist ja puude kohinat. Tüdruk kummardub jälle ja võtab ühe ülese. Nähes väikest süli hüppab ta kõrvale ja ütleb midagi sülile, mille peale ta naeratab ja toob esile terve rea valgeid pärthambaid.

Jooksnud natuke maad süli eest, istub ta kivile, sirutab oma väikesed käed sinatava taeva poole ja hingab sisse värsket õhku. Tuskil ligidal voolab väike oja, mille vulin kostab tüdrukule kõrvu. Ta hüppab kivitlt ning jookseb oja poole. Kord-korra järele hüppab ta üle kraavide ja toob kuuldavale mõned rõõmsad hüüatused. Väsinult istub ta oja äärel ja puhkab. Pehme tuul saib ta kollastes lokkides. ja tüdrukule põsed

9
võtavad noosaka jume. Luid siis meenuvad
talle ta lilled, mida ta on unustanud
kivi kõvale maha. Ruttu hüeldes, nagu noor
kerakutsikas jookseb ta kivi juurde tagasi
ja võtab õrnalt lillekesed kätte.

Tütarlaps korjab veel mõned lilled, aga
käed ei taha kuidagi töödada. Temasse on
mõjunud kevad teisti. Luid siis tõuseb ta
ja vaatab veel kord ringi ning pistab siis
kodu poole jooksmas. Ja peagi kaob ta, ainult
valgete puntüvede vahelt vilksatab kollane
jünksetutt ja kleidikese punane värv.

Miss Z.

Jällenägemine

viiekümne aasta pärast kodumaal.

On lüü talveilm.

Lumol on üle öö sadanud oht-
rasti, laialt ja pehmelt. Maja
katused aina ägavad raske, su-
lamisohus lumme all ja tihti ei
jõua kitsas katuse äär pida-
da naksu lumekihti oma taga
ja tikib libisemine. Suure koki-
naga hakkab lumi plikki kaudu
liikuma ja järgmisel silmapilgul
kostab alt tänavalt lumme potak.
Mõne ehmatatud jalakäija seest
kuuldub siis enamasti lühike
kariatus või kiljatus, millele järg-
neb mõni sõna vaikesel rõhul,
olenedes midagi, mis sugusest
noosse jalutaja kuulub. Kuigi
mõned usinamad poja- või
peremehed on juba asunud
katust hädasohtlikust lumest
puhastama. Siis juhtub, et
mõni tänav aina podiseb ja

11
keel zäärases lumemöllu.
"Hüll see on ikka lumi!"
avavad ka kõige vanemaadki
inimesed. "Si niisugust pole hul-
gal ajal enam olnud. Peaks
aga see jõululampäevani vastu
pidama!" soorivad zamas.
Ilm on tõesti ilus. Otsustan
rõita jõuluko maale.

Hommikul nii helivalge
lumi on jõudnud mureplati-
del ja puistel endale kõre-
da mustuse konna peale (lõmmat
muretseda, kuna aga tänavatel
on lakkamatu liikluse tõttu
lumi juba lausa pooleks mure-
tud. Jah, ega niisugustel ae-
gadel pole linnas huvi.

Kiirustan. Kell näitab üle
keskpäeva, kui jõuan raudtee-
jaamani. Jaama ette on kan-
nis tubli hulk inimesi kogu-
nenud, kes tahavad jõuluko
maale rõita. Ka jaama kõrgel
asuva helerohelise ajalehikutka
ümber on tekkinud tugev lii-
kumine. Kõik tahavad enne
lakkumist pealima lehte osta.

12
Astun ka järjekorda ja saan
varsti ajalehe omanikuks.
Keran ta kokku ja pistan põu.
"Tallinn - Virtsu" ütleb pileti-
kassa äärmangusest, traadiga
pitsitud angust sisse. On veel
aega rongini. Istun eeteruumi
ja vaatan üle kõigepaalt peal-
kirjad, kuna lüüa aega vähe
olevat kirjutiste põhja tunni-
mõõduks. Keran lehekülgi.

"Tartu Ülikool teise aasta
tuhande lävel" "Neljakümne
vii aastase rahva tulemus" jne.

Järsku pöördub silma
artikkel - teade, mida on eri-
algu raske uskuda. Artiklis
leidub kutse kõigile omaaeg-
sele Stockholmi Eesti Alghooli
viienda lüüa õpilastele täna
kooskonda Tallinna & alghooli
saali ühisele teatule. Ja siis:
"Seal elustame oma ühiste
mälestuste varal uuesti need kan-
nid mälestused mida me enda-
ga sealt lahkuades kaasa tuua
võisime." Muigan. Teid otsus
on kindel. Võtan pileti raha

tagasi ja olen rõõmus, et ma juba rongil ei istunud.

Kodulülil põrkam tänava nurgal kokku ühe mehega, kes mind nähes tunnustab silmapilgu ja ... ja hüüab teravseks "Ohoi!" Kus sind veel väha saab!"

Mees on keskminst kasv, vanapoolse, toreda nõtkehabe-mega häana, kelle pilgu on kogu aeg vaikset naeru. Ta raputab mind õlast ja on milt begi üle väga rõõmus.

"Woh va' kooliversid, mäletad kui" - kumlen ja imestan.

"Ei..." katsum protesteerida "Ma..."

Häana näo üle jookseb kerge vauvalt märgatav, varjund, kuid ei lase ennast sugugi eksitada. Suunungast kui põsenubkioleni jookseb lai muke naeratus.

"Muidugi ei tea sa" lausub ta kirelt vahelt "Ma ei saanud ju veel näpidaqi

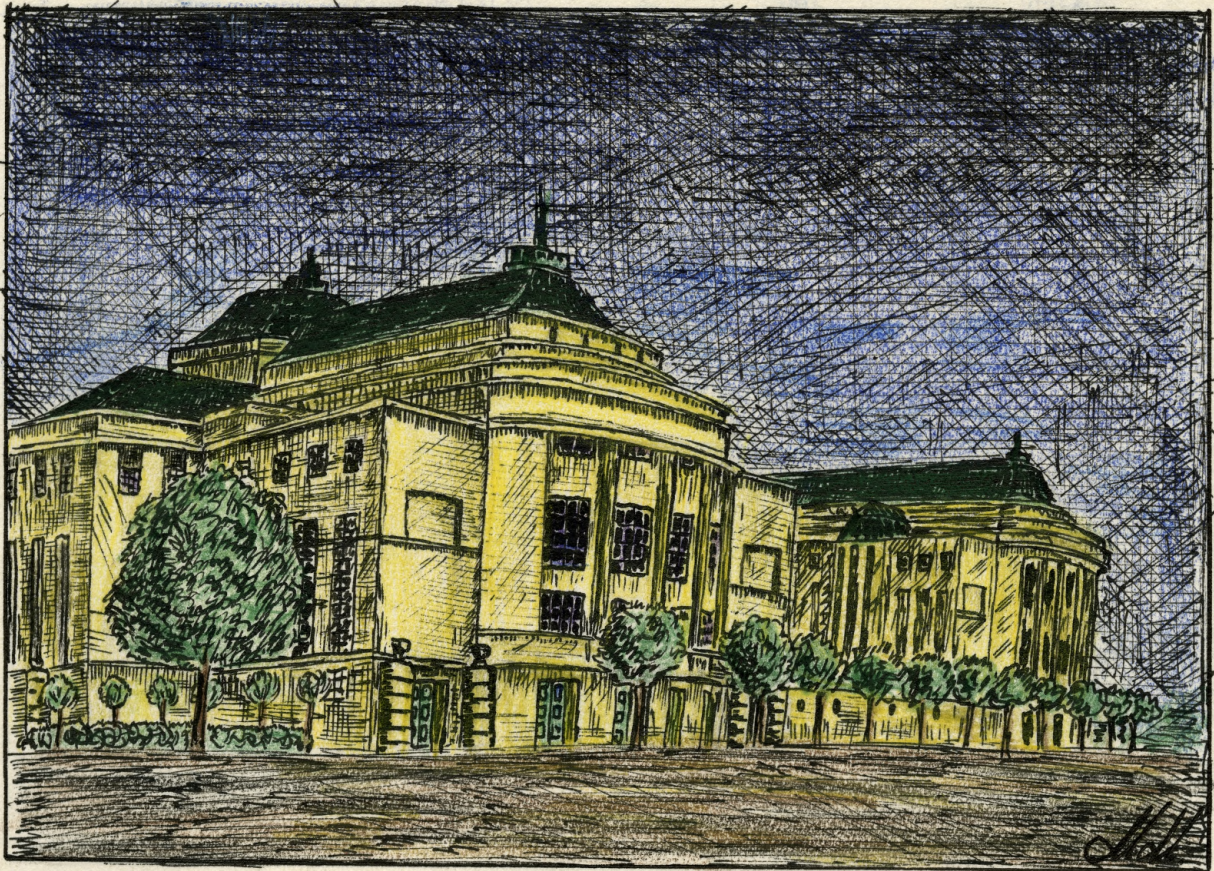
Ja ta näagib mulle ühistest
mälestustest. Avaldan arva-
mist, et on juhtunud kurb eks-
tus ning kahetsen, et ma teda
tõesti ei tunne. Kuind natu-
kese aja pärast ei tunne ma
mitte sugugi vahem soõnu
oma vana tuttavat kohates
kui tema.

"Muidugi oleks ma rida-
nud" sulle kõigepealt oma nime
ütleva," kahetses ta sinid ta-
gant järel, kuid ei tulnud ju
sugugi meelde, et ka mina
ühes teistega nii palju muntu-
nud olen.

Kardan õhtul rohkem ül-
latusi. Mäed, mis juhtub, kui
kohtud sõbraga 50 a. pärast!

Kuid tajus, et suuremad
üllatused jäävad siiski tulemata
kui, heidan pilgu valgustatud
saali. Sest siiski on neis kõigis
säilinud nende omapära ja
isiksus, mis toob esile mineviku
nende kaugete ajavariatsioonide
tagant.

Orme

Täna, kus kevad paneb hajendama mure ning esimesed pungad ajavad kesta, – seisatan oma mõtteis tahtmata möödunud päevade ja aastate sündmuste juures.

Olen juba vana mees. Oma seiklustest ja reisuolet väsinud, ning lõpuks jõudnud oma sünnilinnas, kus elan vaikelt ning tagantömbumult. On ilus vaikise päiksepaisteline kevadilm. Sulgen silmad, lasen oma silmade eest mööda libiseda oma elu, mis on olnud haruldast sündmusterikas, kuid ka raske ning hädasumikas.

Lõpetades gümnaasiumi, siis algasid juba minu elus need sündmused, millele pöönduvad ikkagi ja ikkagi mu mõtted. Algasid okupatsioonid ning rahutused, milles ka minu väike ilus kodumaa kaotas oma iseseisvuse. Ka algas sõda rahvaste vahel.

Võtsin sõjast osa rahatahtliku sõduri-
 na. Meil tuli võidelda kohutava
 ülevõimu vastu. Tuli kaotada pal-
 ju lahinguid, kuid meile jäi alati
 tõeline võit, sest kaotsime kõik
 raskused räämuks, sest see kõik
 oli meie armastatud kodumaa
 eest. Meie sõdisime isamaa ja
 rahvaste vabaduse eest. Kuid meie
 raskused, võitmatu punaarmee ei
 teadnud mille eest ta ta võitleb, ta
 ahtult võitles. Ja kama ei võinud
 besta müsuks võitlus, varsti väsis
 meie vastane - hakkas taarvalla-
 damine, - ilusaim ajajärk sõjas.
 Vabastamine Väike-Aasias ja ka
 suuri, mis olid olnud võõra ülevõi-
 mu all. Ma olin tunnud ennast
 välja ohvitseriks ja olin saanud
 tennetemõrqi.

Pärast sõda, sõjaväest lahkudes
 ei läinud ma mitte koju. Ma mõt-
 lesin, et tuleb vaadata maailma
 enne kui pöördun tagasi oma
 vanale töökohale.

Esiteks pöördusin mu teed
 Amerikasse ja nägin seda kutsu-

ti „Metsikusse läände.“ Sõjaväes
 teenitud raha olin hoidnud alles
 ja nüüd tuli seda hädaasti tarvis.
 „Metsikus läänes“ käisin pühvli jahil
 koos tosinaga indiaanlastega, kellele
 ma olin muretsenud lood jahtides.
 Sõitsime ehk aetel indiaanlaste poni-
 del. Jahil lasin kaks pühvlit.
 Sealt edasi sündusin Lõuna-Ameer-
 rikasse Brasiiliasse ja Argentinasse.
 Brasiilias tegin sõidu mootorpa-
 digaga mööda Amazooni jõge kau-
 gele sissemaale. Oli väga palav,
 päike paistis otse pealele. Lõuna-
 Ameerikast sündusin Kanadasse.
 Suur maa oli troopiline ja põhja-
 maa karge kliima vahel. Seal
 oli polaaröö viimastega. Kana-
 dast lendasin lennukiga Aafrikasse,
 et teha tutvust lõvijahiga. Edasi
 läks reis Lõunameresaartele ja
 Austraaliasse, kus käisin dingo
 jahil, kuid selle rahka ei toonud
 kaasa, sest see oli liiga haisev.
 Edasi, edasi läksin ma läbi Hiina,
 Tiibeti Jaapanisse. Ning sealt
 pärast raskusi ja uusi seiklusi.

jõudsin väsinuna oma kodumaale
 Eestisse. Olen kirjutanud kaks ra-
 matut oma reisudest ja seiklustest:
 "Minu seiklused Ameerikas", "Mööda
 maad ja merd koju."

Arkasin mõtteist, kui kuigi
 hiiuatas. Vaatasin üles ja nägin
 oma es. mõnda sõpra oma
 reisudest ja seiklustest. Ja siis
 kaldunud mõtted minu sõpradele,
 kellega ma olen koos olnud ja
 kohtunud oma pikkaelisel rännaku-
 tel, kellega ma olen olnud koos
 sõjas ja selle ohuudes. Kellega
 kohtunud Ameerika laundikil,
 kellega Afrika džunglis, kõikide
 nende eesmärk oli saavutada
 kodumaa - kodulinna. Mina olen
 nüüd paljude aastate järele jõud-
 nud koju. Kuid kas minu sõb-
 rad on teinud seda? Paljud
 neist on kodus, kuid paljud kaugele
 kodumaast, kuid nende eesmärk
 on ikka kodumaa. Kuid paljud
 on kestunud teel. Jah see on
 minu elu 50 a jooksmine, täis ra-
 hutut rändamist ning seiklust.

Heit

20

E S I M I S E S N U M B R I S

ilmunud ristsõnamõistatuse lahendus.

Põikread.

1. Moskva. 2. Elva. 3. Mi. 4. Apa. 5. Enge-
brikt. 6. Rosin. 7. Vaanar. 8. Uss. 9. Eit.
10. Anka. 11. Oks. 12. Nemad. 13. Om.
14. M.T. 15. Te. 16. Oram. 17. Pea. 18. Suss.
19. Nimi. 20. Leib. 21. Aineid. 22. Aaalia.
23. Soo. 24. Algasin. 25. In. 26. Vedel.
27. Okkad.

Püstread.

1. Mann. 28. Opositsion. 29. Sass. 30. Ve-
neetsia. 31. An. 2. Elva. 32. Ebanormaal.
33. Vrak. 34. Aera. 35. Ka. 36. Teompea.
37. Tsis. 21. Asi. 38. UNO. 39. Se. 40. Tme.
24. Re. 41. Donald. 42. Sirge. 43. Aias.
44. Bio. 20. link. 45. Ei. 46. Aba.
- #

Emadepäev

On saanud inimesed kombeks, igal aastal, maisku esimesel pühapäeval, emadepäeva pühitsema. Selle päeva pühitsemisega ja emade austamisega tehti algust Eesti Vabariigi algapäivil. Seda hakati meie vennarahva Soome eeskujul pühitsema, kuna soomlased selle kanni kumbe jälle ameeriklaselt olla pärinud. Nõnda siis pühitsevad need rahvad ühel ajal, kuna Rootsi emadepäeva maisku viimasel pühapäeval pühitseb.

Eesti esimest emadepäeva pühitseti Vändras. Lapsed käisid majast maja ja talust talu, et igale ema rinda kimbuksse kevadlilledega ehtida.

Nii mõnigi ema ütles: „Ei lapsukesed, mis te nüüd meie pärast niisugust tüli omale teete ja vaeva näete!“ Aga emas rinda-

mes olid kõik emad sellest
väikesest tähelepanest liigutatud.
Ja kui mõelda, kas meie kunagi
suudame oma emale, tema ar-
mastuse ja hooli eest küllalt
tänuks olla.

Järgmisel aastal pühitsiti
emadepäeva juba üle maa.

Mineval pühapäeval pühi-
tsesid eestlased ka Rootsis eme-
depäeva.

See Alghoolianlane
oli emadepäevaks aktusele roh-
kesti osavõtjajal kogunenud.
Peale aktuse kõne esinesid lapsed
laulu ja muude päevakohaste
ettekannetega. Iga ema rinda
ehiti kimbukese riivililledega.

On ju siin võõrriigis
ema vae ja hool tublisti suurem
kui ta seda kodumaal oli.

Jumalaleenistust peeti peale
aktust, kus ka lapsed lauluga
esinesid. Meie jäime selle päevaga
väga rahule ja meil on hämmel,
et nõndaegi palju suutime oma
emadele rõõmu valmistada.

Rein Õmblus

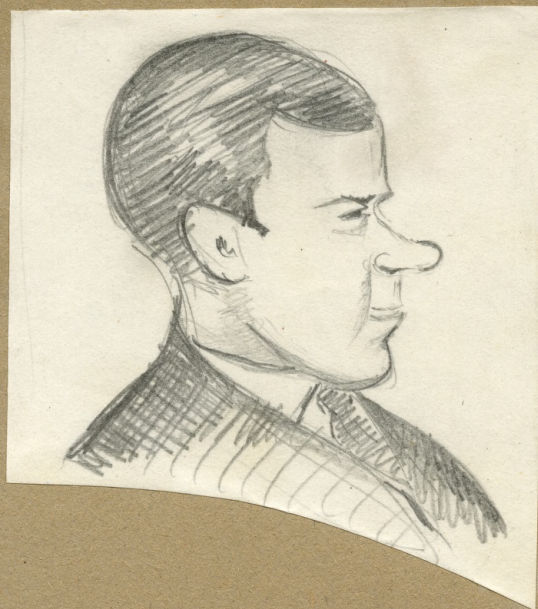

Emakeelne kool

Kui Tooni põgeneke laagrist Rootsi tulin, oli mu esimene soov astuda Stockholmis Eesti Algkooli õpinguid jätkama. Seda sellepärast, et olin ka ennem ainult eesti koolis õppinud ja eesti rääkimine iluskasvanud. On ju iga eesti lapse kohus esimeses järjekorras oma emakeelt selgeks õppida. Võib öelda ja öeldakse ka, et mis sellist usukeelset ikka õppida. Rääkima õpib seda kodus ja sellist aitab. Minu arvates on rääkimisest vahet, vaid peab oskama ka õigesti kirjutada ja seda saab ainult eesti koolis õppida. Pärast emakeelt õpin eesti koolis ka Eesti ajalugu, Eesti maastikust ja üldse eesti elu-olu tundma. Seda suurendatakse eesti rääkimist ja rahvustunnet. Emakeelses koolis on ka kergem teadmist omada, kuna see seisneb seal arusaadavas emakeeles. Ükski võõrkeelne kool ei suuda seda anda, mis emakeelne, algu seal ei tea kui head õpetajad. Seal valitseb võõras vägi ja ahvardab ümberahvustamise oht, eriti kui väikesed lapsed juba algkoolist peale võõrkeelses kooli satuvad. Seal unustavad nad emakeele

25
nuagi ja ei tahagi seda heljum enam nää kida
omavahel. Ja kui nad kodus vanematega veel nää-
givad ja suga kõnelele askuse säilitavad
ei aska nad omelt kirjutada ega oma huvi
est kirjandust lugeda. Kurb on näha kui sar-
nased lapsed oma suureks kasvanud ja omale
kaugemale eluaseme rajanud, siis ei aska nad
enam vanematele ja sugulastele est kelle kir-
jutada. Nad ongi ümberahtunud ja seega
est rahvale kaduma läinud. Ainult est kool
suudab õigeid estmuseid kodanike kasvatada
kes oma rahvast ja kodumaast huvitunud
on, ning kellest tulevikus est rahvale võib
kasu olla. Sellepärast käin Stockholmis Eesti alg-
koolis.

Aili Aarend

Tyst pojkar och flickor
Nu ska vi börja!
Tala högt och
tydligt!

HÄDAOHT.

Päikese esimene hommikune puna oli tagasi tõmbunud, asemele astunud hele päeavalgus. Tuul liigutas aeglaselt oma nägematuid tübu üle kuukselatvade, mis aeglaselt süa-sinna õõtsusid, uut päeva austava kohinaga tervitades. Kaelatvades vilistasid kuldnokad, Rohi haljendas heledalt. Kevad oli tulemas.

Metsa vahelt väljas, väikesel lahenidikul, kahe kõrgendiku vahelt, paistis üks vaikuha. Onnide katuistest tõusid puned suitsujoad, näides õrna pitsina vastu taevast. Inimesi ei olnud palju näha, kuid võis tähelepanna üht noorukeit, kes kiirel sammul emaldus külast, üles ühele niist küla ümbritsevast mäetipule.

See oli külatarga poeg, Aht. Ta oli nagu kõik üngaja inimesed, päikesest pruun, loodusest korastatud ja riidetud nahkadesse. Jõudnud mäe tipule, vaatas ta ringi, käsi varjukes silmadel. Ta tundis end rahutu-na. Oma isa käsul oli ta siia üles tulnud, kuna ta ise oli vana ja jõuetu.

Täna sel öösel oli ta nii imelikke asju unes näinud. Ühed suured härjasarved olid justkui tahtnud nende küla onu üles künda, siis olid jälle suured tolmupilved tulnud mähkes kõik küla elanikud enda alla. Ta arvas end mõistvat seda ilmutist tõelikuks, kuid saatis süsle poja enne välja luurule.

Aht uuris kui kotka silmadega metsi ja maastikke endast allpool. Ta ei näinud muud, kui äärituid põliseid metsi, mis ühel pool lõppesid sinistavate mägedega, teisel pool suure kõrgmaaga, kus lai lookev jõgi voolas. Silmadel oli vahus seda vaadata, sest see hülgas kui üks vasekuss päikeses.

Äkki jäi ta vaatama, seistes samana. Kaugel jõe taga silmas ta ühte musta laiken, mis kiirelt näis edasi tagasi tormavat. Puhulid. Kui need vihhasattusid ja ringi tormasid, otsides saaki, siis ei teadnud küll tema, Aht, palju asju, mis sama kardetavad võisid olla.

Ahti süda kloppis, nagu ta tahaks nimmast välja hüpata. Ta ei vaadanud ette, kuidas ta astus, kuid alla ta sai. Varsti seisis ta oma isa es onnis, kes käskis vanema ja ta poja

tema juurde kutsuda nõu pidama.

Aht tegi nagu kästul.

Vanem oma pojaga tulid kohe. Tark lamas kannahalt, ta ees koldel praadis üks rott. Aht, vanem ja ta poeg istusid kuivatatud rohust valmistatud istmetel. Kohdest valgus viskas pikke varje onni seintel rippuvale asjale, koosolijate nägudele ja laepalkidele, mis suitsust tumenenud olid. Nendes varjudes tundus kõike nii imelikuna.

Vanem otsustas et peab pühvitele vastu minema, ehk või surm.

Juba tulid taival nähtavale plekenud tähed, põikesest oli aimult üks punane talvasew järel.

Aht külas oli suur härm. Noored olid need, kes seda kõige rohkem tekitasid. Nad hanksid, naersid ja jutustasid lastele ning lastele naistele, mida nendega oli juhtunud, koobeldes ja osa asju ka juurde panes. Viipalju aga oli kindel: Ihi kõike olid külast jõe poole rutanud, ning karthikee hääl viimastikes turvitusikes kumunud, olid noomkid jõe juurde jõudnud. Tund oli neil selja tagant, kui nad tulid üles olid teinud mööda kolda äärt. Pühvid olid neid kohe märganud

ja üle jõe nende poole proovimud ujuda. Kuid suits oli hämmata, ja sellest ei tul-
nud midagi välja, olgugi et nad kolelasti
mõisgasid ja sarvedega maad kündsid, sil-
madega pööritasid ja vahetevahel veest proo-
visid käbi ujuda. Võit jäi aga inimeste
kätte, kui pühvlid õhtuel eemaldusid üle
lagendike. Tolm ja tuhanded sõrgade jöl-
jed olid neist mälestuseks ainult järele
jäänud.

Vahetult oli pimedaks läinud. Kuu
ja tähed vaatasid alla maapoole salaliku
hulgiga. Noored olid mööda mäealga suured
lõkkeid süüdanud. Igalt poolt oli rõom-
said hääli kuulda.

Nüüd, kui oli tehtud heategu, nüüd,
kui igal ühel oli mees tänava võitlus,
võis kevad tõeliselt ja rõõmsalt
alata.

Kersti Kangur